

Most önállóan dolgozunk. Erre a feladatlpra azokat a tulajdonságokat írtátok le, amelyekkel szeretnétek rendelkezni, de most még nincs meg bennetek egészen!

(A tanulók a feladatot önálló munkával végzik el.)

T: Otthon olvasom ezeket a tulajdonságokat. Figyelni foglak benneteket, s nyomon követem, hogy törekedtek-e ezeket kialakítani, és ha észreveszem, hogy valakinek sikerül, szólni fogok.

(Az óra befejező részében a tanulók órai munkáját értékeli a tanító, és az ott-honi feladatot jelöli ki.)

Az emberek közötti eligazodást elősegíti a (kommunikációs) és metakommunikációs jelek ismerete. A társas kapcsolatok kialakulását megkönnyíti, s a pedagógus erre való törekvését csak pozitívan értékelhetjük.

A tudatosult tapasztalat gyakoroltatására való törekvést jelzi az óra utolsó mondata: énkép – önértékelés – öntudat alakítása.

*

A tanítási óra egészében a tananyag, a tervezett nevelési feladat megvalósítását szolgálja.

A tanítási órák a gyermeki személyiségfejlesztés hathatós színterei, elsősorban azért, mert a kiválasztott tantervi anyag és nevelési célok, feladatok megvalósítására alkalmas eszköz.

Az új nevelési-oktatási terv minden eddigi tantervénél jobban biztosítja a tananyag eszközjellegét a nevelési cél elérésében.

Gyakorló pedagógusoknak a célok és feladatok körülhatárolásához, tisztán-, és rendszerbelátáshoz kell segítséget adni.

Pedagógiai szemléletünknek oly módon kell formálódni, hogy a nevelés és oktatás dialektikus viszonyát tudja gyakorlattá tenni.

FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM

- [1] *Ágoston György*: A pedagógia alapfogalmai és a nevelés célrendszere. TNK. AK. K. 1976.
- [2] *Kiss Gyula*: Tematikus tervezés és irányító tanmenet. Tanító 1980/8.
- [3] Általános iskolai nevelés és oktatás terve. OPI 1978.
- [4] *Bakonyi Pál*: Tanterv és képességfejlesztés. Köznevelés 1973/37.
- [5] *Ballér Endre*: Tantervelmélet és tantervi reform. Tankönyvkiadó Bp. 1978.
- [6] *Lénárd Ferenc*: Képességek fejlesztése a tanítási órán. TK Kiadó Bp. 1979.
- [7] *Nagy Sándor*: Iskola és képességfejlesztés. Pedagógiai Szemle 1974/4.
- [8] *Szakra József*: Közös gondunk a nevelés. Pedagógiai Szemle 1978/1.
- [9] *Szakra József*: Milyen úton járunk? Köznevelés 1978/1.

HERTELENDY LAJOSNÉ-SZEGEDI JÁNOS

Zalaegerszeg

Az antiszociális növendékek elhelyezésének és nevelésének problémái

Az utóbbi években növekvő társadalmi érdeklődés és elvárás mutatkozik a sérült személyiségű de veszélyeztetett fiatalok helyzetének, a fiatalokú bűnözőknek, valamint az őket érintő pedagógiai munka hatékonyságának problémái iránt. Ez tükröződik a fiatalokú bűnözéséről szóló 1964. évi kormányhatározatban is, amely elren-

deli a nevelőintézeti nevelőmunka kidolgozását és a nevelőintézetek differenciálását. (Nevelési program a nevelőintézetek számára.)

„Intézetünk feladata az alkati, illetve környezeti okok miatt sérült személyiségű fiatalok átnevelése és felkészítése a dolgozó társadalomba való beilleszkedésre.” (Rendtartás a nevelőintézetek számára.)

Intézetünk zárt jellegű, az itt elhelyezett növendékek személyisége lényegesen eltér a hasonló korú és átlagmagatartású fiatalokétól, nevelésük kényszer jellegű. Nevelési célunk, a társadalomba való helytállás szubjektív és objektív feltételeinek megteremtése.

Férőhelyünk korlátozott, maximálisan 160 növendék helyezhető el (8 csoportban).

Az utóbbi időben férőhelyünk kevésnek bizonyul, gondot jelent az új növendékek fogadása. Az érkező növendékek a nyolc csoport valamelyikében nyernek elhelyezést, és ezzel elkezdődik intézeti életük.

A csoportközösség, valamint a nevelőközösség hatására megindul személyiségük átfarmálódása.

A vizsgálat körülményei és módszerei

A csoportszocializáció folyamatának megállapítása, elemzése céljából felmérőlapokat készítettünk (1. sz. melléklet).

1. sz. melléklet

1. Ismered-e a szüleidet?
igen nem
2. Tartod-e velük a kapcsolatot?
a) csak egyikkel
b) egyikkel sem
c) mindkettővel
3. Miért kerültél intézetbe?
a) magatartásod miatt
b) bűncselekmény elkövetése miatt
c) családi körülményeid miatt
d) nem tudod, miért
4. Szüleid dolgoznak-e?
a) csak apád
b) csak anyád
c) egyik sem
d) mindketten dolgoznak
5. Testvéreid száma:
a) nincs
b) egy
c) három
d) háromnál több
6. A csoportban jól érzed-e magad?
igen nem
7. Véleményed szerint a csoportban
a) sokan
b) kevesen
c) megfelelő létszámban vagytok?
8. Hány fős csoportban szeretnél lenni?
a) mint a jelenlegi
b) a jelenleginél nagyobb létszámú
c) a jelenleginél kisebb létszámú
9. Ki segített a beilleszkedésben?
a) növendéktársad
b) nevelőtanárod
c) még mindig nem sikerült beilleszkedned

10. Kivel szeretnél egy csoportban lenni?
 - a) hasonló fizikumú növendékekkel
 - b) hasonló érdeklődési körű (jó sportoló, zenét, művészetet kedvelő) növendékekkel
 - c) teljesen mindegy
11. Szerinted mi szükséges ahhoz, hogy jól érezd magad a csoportban?
 - a) nevelőtanárod hallgassa meg a problémáidat
 - b) több idő legyen a közös játékokra, szórakozásra (sportrendezvények, zenés délutánok, társadalmi munka az intézet szobáiban)
 - c) az új növendékeket külön csoportba helyeznéd
 - d) a hanyagokat büntetnéd, a jól dolgozó társaidat jutalmaznád
 - e) a büntetések között alkalmaznád a testi fenytést
 - f) a csoportban ne legyen „menő”
 - g) a büntetések között nem alkalmaznád a testi fenytést
 - b) minden csoportban legyen „menő”.
12. Ha problémád van, megbeszéled-e?
 - a) növendéktársaiddal
 - b) nevelőtanároddal
 - c) más felnőttel
 - d) nem beszéled meg senkivel
13. Mivel töltöd a szabad idődet?
 - a) többnyire tanulással
 - b) sportolással
 - c) játékkal
 - d) olvasással
 - e) pihenéssel
 - f) semmi lényegeset nem csinálsz
14. Örösz-e annak, hogy van szabad idő?

igen nem
15. Hol tartózkodsz szívesen?
 - a) a csoportban
 - b) iskolában
 - c) munkahelyeden
16. Ha szabadulsz az intézetből, kivel tartanád szívesen a kapcsolatot?
 - a) növendéktársaddal
 - b) az intézmény valamelyik felnőtt dolgozójával
 - c) nevelőtanároddal
 - d) senkivel sem
17. Nagykorúságod után:
 - a) a jelenlegi szakmában
 - b) más szakmában
 - c) sehol sem szeretnél dolgozni

Az alábbi szempontok vezéreltek bennünket a kérdések megfogalmazásánál:

- a) Milyen az intézetünkben élő növendékek és szüleik kapcsolata?
- b) Hogyan érzik magukat a csoportban, hogyan viszonyulnak egymáshoz?
- c) Milyen a nevelőtanár-növendék viszonya?
- d) Mit tartanak fontosnak a növendékek a jó csoportlétkör kialakításához?
- e) Milyen a nevelőtanár-növendék viszony?
- f) Mivel töltik a szabadidejüket?
- g) Érdekl-e őket a tanult „szakma”?

Feltételeztük, hogy a növendékek elbagatelizálják a felmérőlap kitöltését, ezért a kiskorúak értelmi szintje alapján a kérdésekre adható válaszokat megadtuk, s a növendékeknek csak alá kellett húzni a véleményük szerint megfelelő választ. Csoportonként, s egyenként töltötték ki a lapokat. A felmérést minden csoportban akkor

végeztük, amikor az illetékes nevelőtanár nem volt jelen, hogy személye ne befolyásolja a növendékek döntését, válaszadását.

Fontosnak tartjuk megjegyezni, hogy a kiskorúak felmérésünkhöz való hozzáállása várakozásan felüli volt, a kitöltött lapok 91 százaléka értékelhető.

A csoportstruktúra megismerése céljából minden csoportban szociometriai felmérést is végeztünk, a főbb szerkezeti mutatókat összehasonlítottuk.

Vizsgáltuk, hogy milyen összefüggés van a csoportszerkezet és az általunk kutattott kérdésekre adott válaszok között.

I. Helyzetelemzés.

I.1. A csoport szerepe a személyiség alakításában.

A csoport szociális erőter, mely közvetítő szférája a társadalom és egyén kölcsönhatásának.

A csoporthelyzet kelti fel az egészséges önérvényesülési vágyat, de normarendszerével meg is szabja az egyéni viselkedés és teljesítés módját.

A csoport tagjainak pozíciót – szociális státust – biztosít és elvárja a státushoz kapcsolódó viselkedésmódot – szociális szerepet.

Egy-egy társadalmi szerep elsajátítása a személyiség átstrukturálódásához vezet. Ha az egyén – kényszerítő csoportnyomás nélkül is – képes érzelmileg azonosulni szerepével, a személyiségben új minőség keletkezik, mert a szerep interiorizálódik, ez a folyamat a szocializáció.

A csoport fejlesztő hatása nem érvényesül spontán módon, a hatás minőségét döntően meghatározza, hogy milyen fejlett a csoport, szerveződésének melyik stádiumában van.

A csoportképződés a normálisan fejlődő gyermeknél az előkészületeket szolgálja az életre. A csoport önfegyelmet, szabályok betartását, hűséget és helytállást követel tagjaitól.

A sérült személyiségű fiatal – aki csalódottan elfordul a családtól, iskolától – keresi a hasonló állapotban levők társaságát, akik között újra megbecsülést és pozíciót talál. Ebben a situációban önérzete újraéled, erőt és hatalmat érez a társak között – belső összeomlásának megfelelően – a kívülvilágban mindent lerombolni „boszszút állni” akar.

Az ilyen fiatalokból összeverődött „közösség” irreális normáinak kialakításánál döntő szempont, hogy ellenkezzék a társadalmi normákkal.

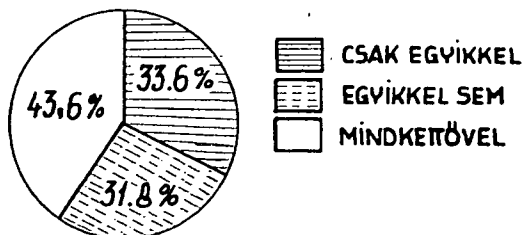
Az összetartozás érzését, közös nyelvük a zsargon, valamint tetoválásaik mozditják elő.

A korábban érkezettek testén különböző rajzok és feliratok láthatók. („Bűn az élet...”, „Csavargó lettem, anyám.)

Az újonnan érkező növendékeink között már egyre ritkább a tetovált testű növendék.

A kívülvilágtól eltávolodott, elidegenedett növendék az érzelmi sivárságot, pillanatnyi örömmel, narkotikaumokkal próbálja színezeni. Intézetünkbe érkező növendékeink – különösen a Borsod-Abaúj-Zemplén megyeiek – körében „népszerű” a különböző ragasztók – Kale, Technokol, hígítók, benzín „szívása”.

A felmérésünkben részt vett növendékek 91 százaléka (101 fő) ismeri szüleit, kapcsolattartásuk – amely a havonként egyszeri szülői látogatást, levélváltást és a maximálisan 3 esetben adható szabadságok otthontöltését jelenti – az alábbi diagram szerint alakul:

Az intézetünkben élő növendék és családja között laza a kapcsolat.

Az 1979. december 31-i állapot szerint a kiskorúak szüleinek 60,7 százaléka (96) külön, illetve „csonka családban” él. Ez az állapot a rossz családi háttér sok variációját rejtí magában.

A gyermek nevelése, érzelmi élete szempontjából a társadalmi normák elsajátítása a mi feladatunk.

A kiskorúak számára az „otthont” a csoport jelenti.

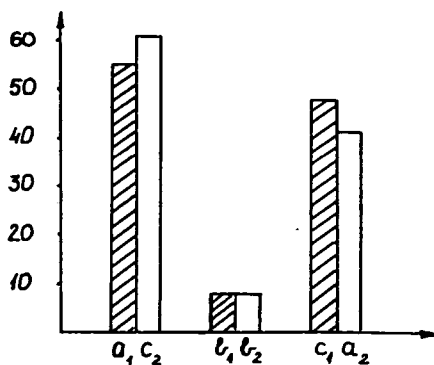
Ott történik a kész normáknak, a kidolgozott sztereotípeknek az átadása és az átvétele.

Minden csoporttag számára kötelező az intézeti „Rendtartás” szabályai szerint élni.

A megkérdezett növendékeink többsége – 78,1 százalék (86) – úgy nyilatkozott, hogy a csoportban jól érzi magát, ami a fő feladatunk szempontjából kedvező képnek bizonyul.

Nem ilyen egyértelmű a csoportlétszámmal kapcsolatos véleményük.

Felmérőlapunkon a 7. és 8. pontban kerestünk választ erre a kérdésre – ahol az alternatívákat nem logikai sorrendben tüntettük fel –, amelyre adott válaszokat az alábbi grafikon tartalmazza.

7. kérdés

- a₁ = sokan;
- b₁ = kevesen;
- c₁ = megfelelő létszám;

8. kérdés

- a₂ = mint a jelenlegi;
- b₂ = jelenleginél nagyobb létszámú;
- c₂ = jelenleginél kisebb létszámú.

10,8 százalékkal nagyobb azoknak a száma, akik a kisebb létszámú csoportok kialakítását tartják szükségesnek.

Csoportszocializáció szempontjából lényegesnek tartottuk a növendékek a csoportba történő beilleszkedését vizsgálni.

Ez a folyamat intézetünkben jónak ítéltető. A megkérdezetteknek csak 10 százaléka (11) nyilatkozott úgy, hogy nem sikerült a csoportjába beilleszkedni.

(Feltehető, hogy köztük új növendékek is vannak.)

Szervezett, jól irányított csoportközösségekre enged következtetni az, hogy a növendékek, a beilleszkedésükben a legtöbb esetben a segítséget növendéktársaiktól kapták.

Valójában ez nem így van. (A későbbiekben bővebben kitérünk rá.) A nevelőtanárr – növendékeink véleménye alapján – 45,4 százalékban (50) nyújtott közvetlen segítséget a beilleszkedési folyamatban.

Lényeges szempontnak tartjuk azt a szocializáció folyamatában, hogy a növendék egyéniségéhez közelálló csoportban nyerjen elhelyezést.

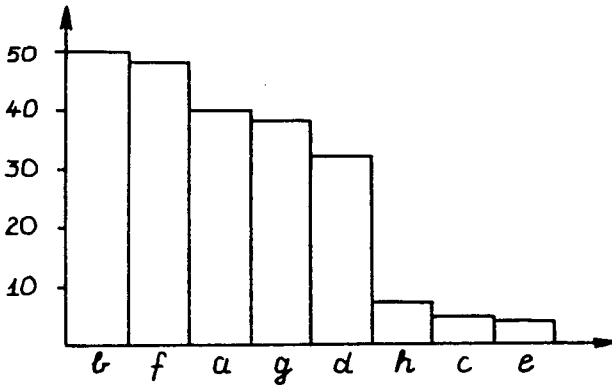
Próbáljunk homogénebb csoportokat kialakítani, mert ez lehetőséget nyújt a közösségek színvonalának emeléséhez.

Figyelemre méltó, hogy növendékeink igénylik a hasonló érdeklődési körű társakkal való együttléteket, 51,8 százalék (57 növ.) tartja ezt fontosnak.

Véleményünk szerint intézetünkben ez nem megoldott. Ahhoz, hogy ezt megvalósítsuk, szorosabban kellene együttműködnünk a gyermek- és ifjúságvédő intézetekkel. Jó lenne, ha az általuk adott növendékjellemezés tartalmazná a növendék érdeklődési körét is – nemcsak a negatív jellemvonásokat. Intézetünkben pedig célszerű lenne egy befogadó csoportot alakítani – vállalva az ezzel járó hátrányokat is –, ahol az új növendék legjellemzőbb személyiségjegyeit felfedhetnénk, és egyéniségének megfelelő csoportot javasolhatnánk, erre a Rendtartás is lehetőséget ad.

Viszonylag sokan vannak azok a növendékeink, 34,5 százalék (38), akiknek teljesen mindegy, hogy kivel vannak egy csoportban.

Növendékek csoporton belüli életéről, igényeiről az alábbi grafikon – melyet a 11. kérdésre adott válaszok alapján állítottunk össze – tájékoztat bennünket.

- nevelőtanárod hallgassa meg a problémáidat;
- több idő legyen a közös játékokra, szórakozásra;
- az új növendékeket külön csoportba helyeznéd;
- a hanyagokat büntetnéd, a jól dolgozó társaidat jutalmaznád;
- a büntetések között alkalmaznád a testi fenytést;
- a csoportban ne legyen „menő”;
- a büntetések között nem alkalmaznád a testi fenytést;
- minden csoportban legyen „menő”.

(Itt tetszőleges számú alternatívát választhattak.)

A kérdésre adott válaszok arra engednek következtetni, hogy csoportnevelőinkre – a csoportközösségek minőségének javításában – nagyon sok feladat vár.

Igen nagy számban igénylik a közösség szempontjából, döntő jelentőségű közös élmények (sportrendezvény, zenés délután, társadalmi munka az intézet szebbé tételéért) kialakulásának lehetőségét.

A felmérésünkből az tükröződik, hogy nevelőtanáraink közösségszervező és -irányító munkája nem kielégítő.

Sok esetben nem fordítanak kellő gondot az egyéni – mint a közösség egyik sejtje – problémáinak meghallgatására, megbeszélésére. Hagyják, hogy a csoporton belül „sztárok” alakuljanak ki. Nagyobb súlyt kellene helyezni a büntetés és jutalmazás módszereinek alkalmazására.

Felmérésünk 12. pontja alapján a nevelőtanárok az esetek 62,7 százalékában (69) nem ismerik növendékeik egyéni problémáit.

A szabad idő kihasználását tekintve pozitívként kell megemlíteni, hogy a növendékek nagy része az életkori sajátosságnak megfelelően a szabad idejét sportolással tölti.

Sokan viszont a „céltalan pihenést” választják időtöltésnek.

Intézeti szinten nagyobb gondot kellene fordítani a növendékek körében a könyv megszerettetésére, közös játékokat pedig szervezettebbé kellene tenni.

A közösségi nevelés sajátos nevelőintézeti kérdései

A nevelőintézetekben a közösségi élet alapja a makarenkói elmélet és gyakorlat. A Dzserszinszkij kommunában az aktív, önmagát kormányzó közösségben a sérült személyiségű, disszociális gyermekek és serdülők meggyógyultak, kiegyensúlyozottak lettek, a társadalom számára hasznos és boldog emberekké váltak.

A makarenkói nevelés eredménye megegyezik a társadalomnak intézetünk irányában támasztott követelményeivel. Érdemes tehát vizsgálni Makarenko közösségi nevelésének módszereit, figyelembe véve természetesen a megváltozott környezeti hatásokat és lehetőségeket.

A nevelőintézetben a legkisebb csoport, amelyet Makarenko elsődleges közösségnek nevezett, az egy hálóban való gyermekek közössége, ha azok állandó baráti, munka- és életközösségben élnek.

Felmérésünk szerint intézetünkben az említett baráti, munka- és életközösségek jelenleg nem alakultak ki. A baráti kapcsolatok jelenlegi foka az egymást eltérés, maximum a „csibész becsület” szintjéig terjed. Munkaközösség csak a két hálót takarító gyermek között alakulhatna ki, mivel havonta cserélődik a takarítók személye, de a rövid idő meggátolja ezt. Ennek következtében a perifériára szorult gyermekek szocializációja nem valósulhat meg.

Az elhanyagolt vagy elutasított növendékek elszigetelődnek, sajátos pszichológiai izoláltság állapotában élnek. Ez a tény maga után vonja a negatív személyiségjegyek – zárkózottság, bizalmatlanság, mororvaság, sértődöttség – kialakulását, melyek agressziót váltanak ki.

Csoportszocializáció, a csoport formálásának lehetősége:

Az intézetben nevelkedő gyermek hátrányos helyzetbe kerül az egészséges családi milióban nevelkedő gyermekkel szemben. A családban élő gyermek megfigyelheti az emberek közötti kapcsolatok megszámlálhatatlan változásait, ami érce és beilleszkedése szempontjából döntő jelentőségű.

Az intézetben nevelkedő növendék elesik ezektől az információs forrásoktól. Zártságuk nemcsak tájékozottságuk és ismereteik rovására van, hanem elzárja

őket azoknak az érintkezési formáknak a kialakulásában is, amelyek hiányában képtelenek pozitívan reagálni az életükben bekövetkező új helyzetekre.

A zártság az egészséges személyiségű növendékek fejlődésében is retardációkat, torzulásokat idézhet elő.

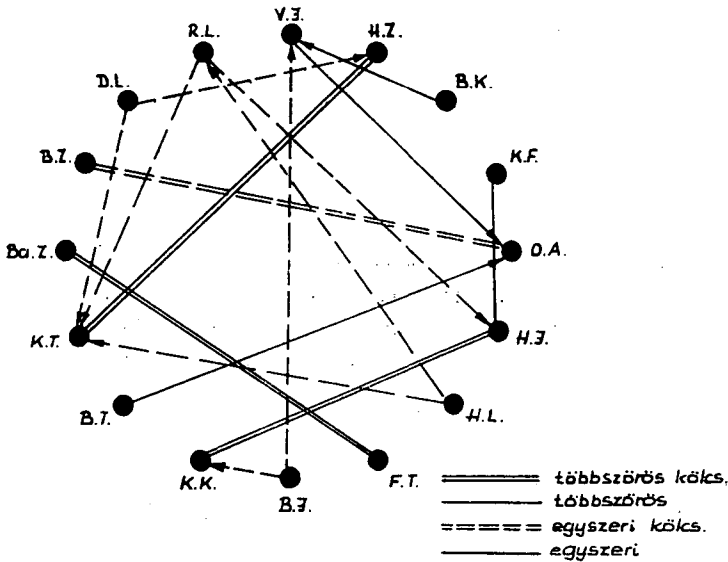
Csoportstruktúra, szociometria

A szociometriai felmérés a társas mező kapcsolódásainak a térképével és gazdag mutatórendszerével elősegíti azoknak a szervezési és vezetési intézkedéseknek a kidolgozását, amelyekkel egy közösség megismerhető és személyiségformáló hatása fokozható. A csoport nemcsak az együtteséget, hanem a személyiséget is magába foglalja.

Kiindulásként mindig az adott csoportot alkotó személyek életkori sajátosságait, egyéniségét kell jól megismernünk. Intézetünkben végzett szociometriai felmérésünk azt a feltételezésünket támasztotta alá, hogy csoportjainkat csak az intézményes forma tartja össze.

Az alábbiakban két – a legmagasabb és legalacsonyabb szerkezeti mutatókkal jellemezhető – csoportot mutatunk be.

2. sz. melléklet

Az „A” csoport (2. sz. melléklet) kölcsönösségi indexe: 50 százalék, sűrűségi mutatója: 0,25, kohéziós indexe: 13 százalék.

A „legjobb” csoportra is a halmazszerkezet jellemző.

Az egyoldalú kapcsolatok száma nagyon magas. A „sztár” jelen van a csoportban.

Ezt az állapotot tükrözik a felmérőlap kérdéseire adott válaszok is. A csoporttagoknak több mint felét kellemetlen érzéssel tölti el, hogy a csoportban „menő” van.

Ezzel párhuzamosan a csoport kétharmada igényli a közös élményt, amelyet a közös játékok, a közös szórakozás, sportrendezvények stb. biztosítanak.

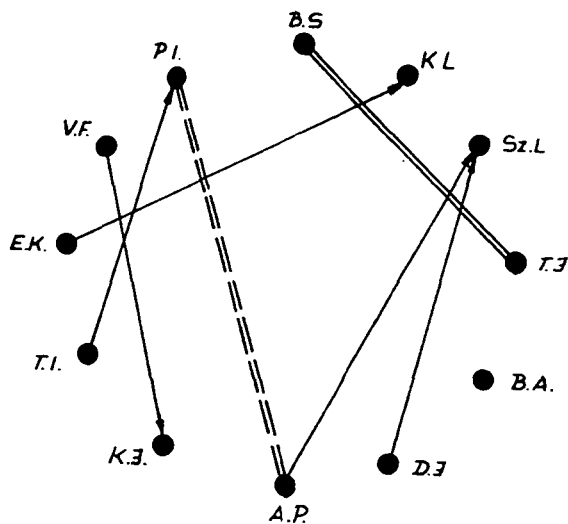
Ennek elérése nem jelentene nehézséget, mert a csoport tagjai azonos arányban szívesen töltik szabad idejüket önképzéssel, sportolással, játékkal, olvasással, pihenéssel.

A csoport életének szervezettebb irányításával a csoportstruktúra kedvező alakulása feltehetően rövid időn belül bekövetkezne.

A „legjobb” csoportközösség bemutatása után röviden jellemezzük a „legrosszabb” csoportban kialakult állapotot, és vázoljuk annak okait.

A „B” csoport (3. sz. melléklet) kölcsönösségi indexe: 33 százalék, sűrűségi mutatója: 0,16, kohéziós indexe: 10 százalék.

3. sz. melléklet

A csoportban található egy magányos növendék, de van egy 5 növendéket magába foglaló lánc is. Mindössze 2 páros kapcsolat alakult ki.

A növendékek a felmérőlap alapján nem a csoportban, hanem munkahelyükön érzik jól magukat. Ennél a csoportnál a legfőbb pozitívum, hogy a szakma tanulásának megjelölése szerencsés volt, ennek eredményeképpen az intézetből való távozásuk után a jelenlegi szakmájukban szeretnének elhelyezkedni.

A munkahelyen kívüli életük szervezetlen, egyhangú, amit bizonyít az is, hogy szabad idejük legnagyobb részét céltalanul pihenéssel, semmittevéssel töltik.

Jellemző az is, hogy az intézetből való távozásuk után jelenlegi környezetükből (növénytárs, nevelőtanár, felnőtt dolgozó) senkivel sem akarnak kapcsolatot tartani. Nevelőtanáruk autokratikus vezetési stílusát ismerve, érthető, hogy az új növendékek beilleszkedésükhöz a legtöbb segítséget régi növendékektől kapják.

Tapasztalatok összefoglalása, javaslatok

Felmérésünk során összefüggésükben vizsgáltuk a csoportszocializációt elősegítő vagy gátló tényezők szerepét és kölcsönhatásait.

Magasabb szintű csoportszocializáció elősegítése céljából az alábbiakat javasoljuk:

– A gyermek- és ifjúságvédő intézetek által – a megfelelő összetételű csoport könnyebb kialakítása érdekében – a növendékről adott jellemzések tartalmazzák a kiskorúak pozitív tulajdonságait, valamint érdeklődési körüket is.

– Az új növendék egyéniségének megfelelő csoportba történő beosztása, főbb személyiségjegyeinek megismerése céljából az érkező növendékeket egy befogadó csoportba kellene elhelyezni.

– Tudatos igény nem jelentkezett a csoport tagjai részéről a csoportlétszám csökkentésére vonatkozóan, de véleményünk szerint és a szakirodalom alapján is a közösség eredményesebb szervezése, alakítása érdekében célszerű lenne a maximálisan 15 fős csoportok kialakítása.

– A homogénebb csoportok kialakítása érdekében az érkező növendékeket egyéniségük, illetve érdeklődési körük alapján kellene a megfelelő csoportban elhelyezni.

– A csoportnevelők a növendékek személyiségének megismerése érdekében több alkalmat biztosítanak az egyéni elbeszélgetésekre, és tapasztalataikat rendszeresen rögzítik. Nagyobb mértékben segítsék a növendékeket egyéni problémájuk megoldásában. A csoportstruktúra elemzése, valamint az eredményesebb közösségszervezés céljából legalább félévenként készítsenek szociometriai felmérést.

– A közösség színvonalának emelése a növendékek kapcsolatteremtő képességének fejlesztése érdekében több módot és lehetőséget kapjanak a csoportszintű együttes tevékenységek és együttes élmények kialakítására.

– A növendékek szabad idejének eltöltése legyen szervezettebb és tartalmasabb.

– Csoportnevelőink törekedjenek – a csoporton belül – az elsődleges közösségek kialakítására. Demokratikus vezetési stílusukkal – a növendékönkormányzatra támaszkodva – segítsék a növendék egyéniségének kibontakozását. Korrigálják a peremhelyzetű növendékek negatív személyiségjegyeit, és különös gondot fordítsanak a társas kapcsolatok kialakítására. Pedagógiai módszereikkel akadályozzák meg a „sztárok” és klikkek kialakulását a csoportban.

– Növendékeink társadalomban való visszaillesztése szempontjából döntő jelentőségű a tanult szakmához való ragaszkodás. Felmérésünk alapján az intézetből való távozás után a megkérdezett növendékek 54 százaléka (60 fő) nem akar a tanult szakmának megfelelő munkát végezni. Ez megnehezíti a társadalomba való beilleszkedésüket, és a konfliktushelyzet számtalan variációját idézheti elő.

Célszerű és fontos lenne intézetünkben a szakmatanulás lehetőségét bővíteni, az elsajátítható szakmák számát növelni.

– Biztosítani kell a szakképzett nevelőket és a nevelők szervezett továbbképzését, amely korrekciós nevelőmunkánk színvonalának emelését elősegítené.

Javaslataink csak a csoportszocializációval kapcsolatos problémák gerincét érintik, de nem terjednek ki az egyéb pedagógiai problémák elemzésére.

Ezen elemzéseknek nem alkalom- és véletlenszerűeknek, hanem rendszeresen koordinátnak kellene lenni.

